

Motion till riksdagen

1987/88:A719

av Erik Hovhammar m. fl. (m, fp, c)

om medbestämmandelagen och entreprenader

Ett fritt tillträde till marknaden är en förutsättning för en positiv utveckling på småföretagsområdet.

Denna faktor har i princip gällt inom den privata sektorn medan systemet delvis satts ur spel inom den offentliga sektorn genom statlig och kommunal egenregiverksamhet där andra kriterier än pris och kvalitet bedömts vara avgörande.

Under flera år har emellertid en oroande tendens till marknadsstörningar uppträtt genom några fackliga organisationers missbruk av den fackliga vetorätten vid entreprenader (38 och 39 §§ MBL). Det gäller exempelvis inom elektriker-, målar- och byggnadsarbetarförbundens områden.

Genom utformningen av MBL ges enmansföretagen och övriga småföretag i praktiken inte något skydd mot ett missbruk av den fackliga vetorätt som finns enligt 38 och 39 §§ MBL. Det enda skydd som finns inbyggt i lagen är att den upphandlande arbetsgivaren kan ta strid med den fackliga organisationen och gå till arbetsdomstolen för att få anlita ett av facket icke godkänt företag. Att så inte sker har sin naturliga förklaring.

Så här kan det gå till: En facklig organisation kräver kollektivavtal av ett enmansföretag. Detta avtal utformas helt och hållet på den fackliga organisationens villkor och kan t. o. m. innehålla villkor som i andra sammanhang skulle betraktas som direkt oskäligen. Om företagaren vägrar att skriva under avtalet sätter den fackliga organisationen enmansföretaget i blockad. Samtidigt informeras fackliga ombud på litet större arbetsplatser samt arbetsgivare om att enmansföretaget är i blockad. När så vid kommande MBL-förhandlingar om entreprenader diskussion förs om vilka entreprenörer som facket godkänner så kräver den fackliga organisationen enligt 38 och 39 §§ MBL att det blockerade enmansföretaget ej skall anlitas. Om den upphandlande arbetsgivaren ändå skulle göra detta riskeras det goda förhållande som annars råder mellan fack och arbetsgivare. I 99 fall av 100 så avstår den upphandlande arbetsgivaren att gå emot facket. Han vill inte riskera rättegångskostnader på tiotusentals kr. för att få ett arbete utfört som kanske kostar vederbörande ett par tusen kr. För enmansföretaget finns inte något som helst lagligt skydd utan de fackliga organisationerna kan behandla enmansföretaget efter eget skön.

I april 1982 träffades visserligen ett utvecklingsavtal om medbestämmande på arbetsplatsen mellan SAF och LO och PTK. I avtalet har åtskilliga

betydelsefulla frågor beaktats t. ex. samarbetsformerna mellan arbetsgivare och anställda samt behovet av fackliga kontaktombud i mindre företag där lokal facklig organisation saknas. Flera frågor är dock fortfarande olösta bl. a. medbestämmandelagens regler vid entreprenader.

Inom elektrikerbranschen upplevs konkurrenssituationen så snedvriden att näringsfrihetsombudsmannen (NO) beslutat att gå till marknadsdomstolen.

Vi menar att det måste betraktas som orimligt att en facklig organisation med lagens hjälp skall kunna stoppa småföretag från att få arbete av det enda skälet att det saknar kollektivavtal/hängavtal samt att deras enda chans till rättelse är att det upphandlande företaget tar en process i AD med sin fackliga motpart. Skyddet för de små företagen i detta sammanhang är alldeles för svagt. Därför bör 39 § MBL ändras så att arbetstagarorganisation inte ges möjlighet att utnyttja sin starka ställning i entreprenadfrågor till att utesluta företag utan kollektivavtal/separatavtal från att konkurrera på likvärdiga villkor.

Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om sådana ändringar i 39 § medbestämmandelagen att arbetstagarorganisation inte ges möjlighet att utesluta företag utan kollektivavtal/separatavtal från att konkurrera om entreprenader på likvärdiga villkor.

Stockholm den 21 januari 1988

Erik Hovhammar (m)

Erik Holmkvist (m)

Sten Svensson (m)

Rune Backlund (c)

Siw Persson (fp)

Mot. 1987/88
A719